

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA MAYDA MOTORIKANI SHAKLLANTIRISHDA IJODIY FAOLIYATNING O'RNI

Nizomiy nomidagi O'zMPU Psixologiya kafedrası

o'qituvchisi Saidova Nargiza Ismatulla qizi

Nizomiy nomidagi O'zMPU 1- bosqich talabasi

A'zamjonova Umidaxon Bahromjon qizi

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda mayda motorikani rivojlantirish jarayonida ijodiy faoliyatning ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqot mayda motorika rivojlanishi bola nutqi, intellektual qobiliyati va mustaqilligini shakllantirishdagi muhim o'rnini ko'rsatadi. Maqolada rassom chizish, haykaltaroshlik, aplikatsiya, konstruktorlar bilan ishlash kabi ijodiy mashg'ulotlar mayda muskul guruhlarini kuchaytirish va qo'l-ko'z koordinatsiyasini yaxshilashga qaratilganligi asoslanadi. Chet el va respublika adabiyotlari tahlili asosida ijodiy faoliyat turlarining samaradorligi ko'rsatilgan. Maqolada pedagoglar va ota-onalar uchun amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: mayda motorika, ijodiy faoliyat, maktabgacha yoshdagi bolalar, qo'l-ko'z koordinatsiyasi, nutq rivojlanishi, sensor rivojlanish, ijodiy qobiliyatlar.

Аннотация: В данной статье анализируется роль творческой деятельности в развитии мелкой моторики у детей дошкольного возраста. Исследование показывает важную роль развития мелкой моторики в формировании речи, интеллектуальных способностей и самостоятельности ребенка. В статье обосновывается, что такие творческие занятия, как рисование, лепка, аппликация, работа с конструкторами, направлены на укрепление мелких мышечных групп и улучшение зрительно-моторной координации. На основе анализа зарубежной и отечественной литературы показана эффективность различных видов творческой деятельности. В статье даны практические рекомендации для педагогов и родителей.

Ключевые слова: мелкая моторика, творческая деятельность, дети дошкольного возраста, зрительно-моторная координация, развитие речи, сенсорное развитие, творческие способности.

Annotation: This article analyzes the role of creative activities in the development of fine motor skills in preschool children. The research demonstrates the important role of fine motor development in shaping a child's speech, intellectual abilities, and independence. The article substantiates that creative activities such as drawing, sculpting, appliqué work, and construction play are aimed at strengthening small muscle groups and improving hand-eye coordination. Based on analysis of foreign and national literature, the effectiveness of various types of creative activities

is demonstrated. The article provides practical recommendations for educators and parents.

Keywords: fine motor skills, creative activities, preschool children, hand-eye coordination, speech development, sensory development, creative abilities.

Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishining muhim jihatlaridan biri mayda motorika malakalarini shakllantirishdir. Mayda motorika – bu qo'l, barmoqlar va bilak mayda muskullarining harakatlarini boshqarish qobiliyatidir. Zamonaviy tadqiqotlar ko'rsatishicha, mayda motorika rivojlanishi bola nutqi, kognitiv qobiliyatlari va mustaqillik ko'nikmalarining shakllanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarning jismoniy va ruhiy rivojlanishini ta'minlash davlat talablarida belgilangan bo'lib, mayda motorikani rivojlantirish sog'lom turmush tarzini shakllantirish yo'nalishining muhim qismidir. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'limga qo'yiladigan Davlat talablariga muvofiq, har bir yosh davriga xos mayda motorika ko'nikmalari shakllantirilishi lozim. Ijodiy faoliyat – rassom chizish, haykaltaroshlik, qog'oz qirgish, aplikatsiya, konstruktorlar bilan ishlash – bolalar uchun qiziqarli va tabiiy rivojlanish vositasidir. Bunday mashg'ulotlar jarayonida bolalar nafaqat ijodiy qobiliyatlarini, balki mayda motorika malakalarini ham faol rivojlantiradilar. Maktabgacha yoshdagi bolalarda mayda motorikani rivojlantirish 6-7 yoshgacha tugaydi va bu yoshda bolalar nozik manipulyativ harakatlarni, jumladan, qalamcha va cho'tka bilan ishlashni yaxshi egallashlari kerak. Bu ko'nikmalar keyinchalik yozuv malakalarini o'zlashtirishning asosini tashkil qiladi. Rassom chizmaydi motorikani rivojlantirishning eng sodda va samarali usullaridan biridir. Barmoqlar bilan bo'yash (finger painting) nafaqat qo'l mushaklarini mustahkamlaydi, balki sensor tajribani ham boyitadi. Rangli qalamlar, flomaster va bo'r yordamida chizish barmoqlarning nozik harakatlarini talab qiladi va qo'l-ko'z koordinatsiyasini yaxshilaydi.

Xulosa qilib aytganda maktabgacha yoshdagi bolalarda mayda motorikani shakllantirishda ijodiy faoliyatning o'rni beqiyosdir. Rassom chizish, haykaltaroshlik, konstruktorlar bilan ishlash, aplikatsiya va boshqa ijodiy mashg'ulotlar bolaning jismoniy, intellektual va ijodiy rivojlanishiga kompleks ta'sir ko'rsatadi. Pedagoglar va ota-onalar uchun asosiy tavsiya – bolalar bilan muntazam ravishda turli xil ijodiy faoliyat turlarini amalga oshirish, bu jarayonda bolalarni qo'llab-quvvatlash va ularning individual xususiyatlarini hisobga olishdir. Mayda motorikani rivojlantirish – bu uzoq muddatli jarayon bo'lib, u sabr-toqat, izchillik va ijodiy yondashuvni talab qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 29 dekabrda PQ-2707-son "2017-2021 yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori.

- 2.O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirining 09.06.2017 yildagi 5-MH-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablari".
- 3.O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni (yangi tahrirda, 2020 yil 23 sentyabr).
- 4.Vazirlar Mahkamasining 2004 yil 5 avgustdagi 372-son "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi faoliyatini takomillashtirish to'g'risida"gi qarori.
- 5.YUNISEF O'zbekiston (2025). Reggio Emilia yondashuviga asoslangan Ta'lim sohasidagi tadqiqotlar va innovatsiyalar markazi // <https://www.gazeta.uz> (murojaat sanasi: 25.10.2025).